

МНИЦЕН

У ЗЕМЉИ ПАТУЉАКА

16

ВИ ЖЕЛИТЕ ДА СВРГНЕТЕ ОКРУТНОГ ГИЛХУЛИЈА... ОВАЈ... ЈЕ ЛИ ТО ДИРЕКТНО ПИТАЊЕ?

ЗАШТО ТО ТРЕБА ЈА САМ ДА УЧИНИМ?

ДА! ПА... ИСТИНУ РЕКИ... МИ СЕ БОЗИМО КРАЉА!

ОПАСАН ЈЕ ТО ЧОВЕК!

ХВАЛА НА ИСКРЕНОМ ОДГОВОРУ! ШТА МОЖЕМО! КОД НАС ПОСТОЈИ ЗАКОН ПО КОМЕ СЕ НА ДИРЕКТНО ПИТАЊЕ МОРА РЕКИ ИСТИНА!

МНО ГО НЕЗГОДАН ЗАКОН!

АЛИ ЈА НЕ ЗНАМ КАКО СЕ КРАЉЕВИ СВРГАВАЈУ! МОЖЕ У ГУЖВИ НЕКО ДА БУДЕ РАЂЕН... И МА ЈОК, МЛАДИЋУ... ЦЕО ВИЦ ЈЕ У ТОМЕ ДА МУ УЗМЕШ ЧАРОБНУ ЦИПЕЛУ!

ТО МОГУ ДА БУДЕМ БАШ ЈА!

АЛИ КАКО...? МОЖДА ЋЕТИ СЕ ПРУЖИТИ ПРИЛИКА НА ВЕЧЕРАШЊОЈ УТАКМИЦИ У ИГРАЊУ...

ДА... КРАЉ ГИЛХУЛИ УОБРАЖАВА ДА ЈЕ НАЈБОЉИ ИГРАЧ У ЗЕМЉИ!

ТЕ ВЕЧЕРИ ЛЕПО ОДЕЛО!

ДА... ТО ЈЕ БИЛО МОЈЕ НАЈЛЕПШЕ ОДЕЛО... ПРЕ НО ШТО МЕ ЈЕ ГИЛХУЛИ ПРЕТВОРИО У... ОВО!

ВЕЧЕРАС ВЕЛИКА УТАКМИЦА У ИГРАЊУ — УЧЕСТВУЈЕ ШАМПИОН ИРСКЕ КРАЉ ГИЛХУЛИ

ОХО! ПА ТО ЈЕ ПРАВИ ФЕСТИВАЛ!

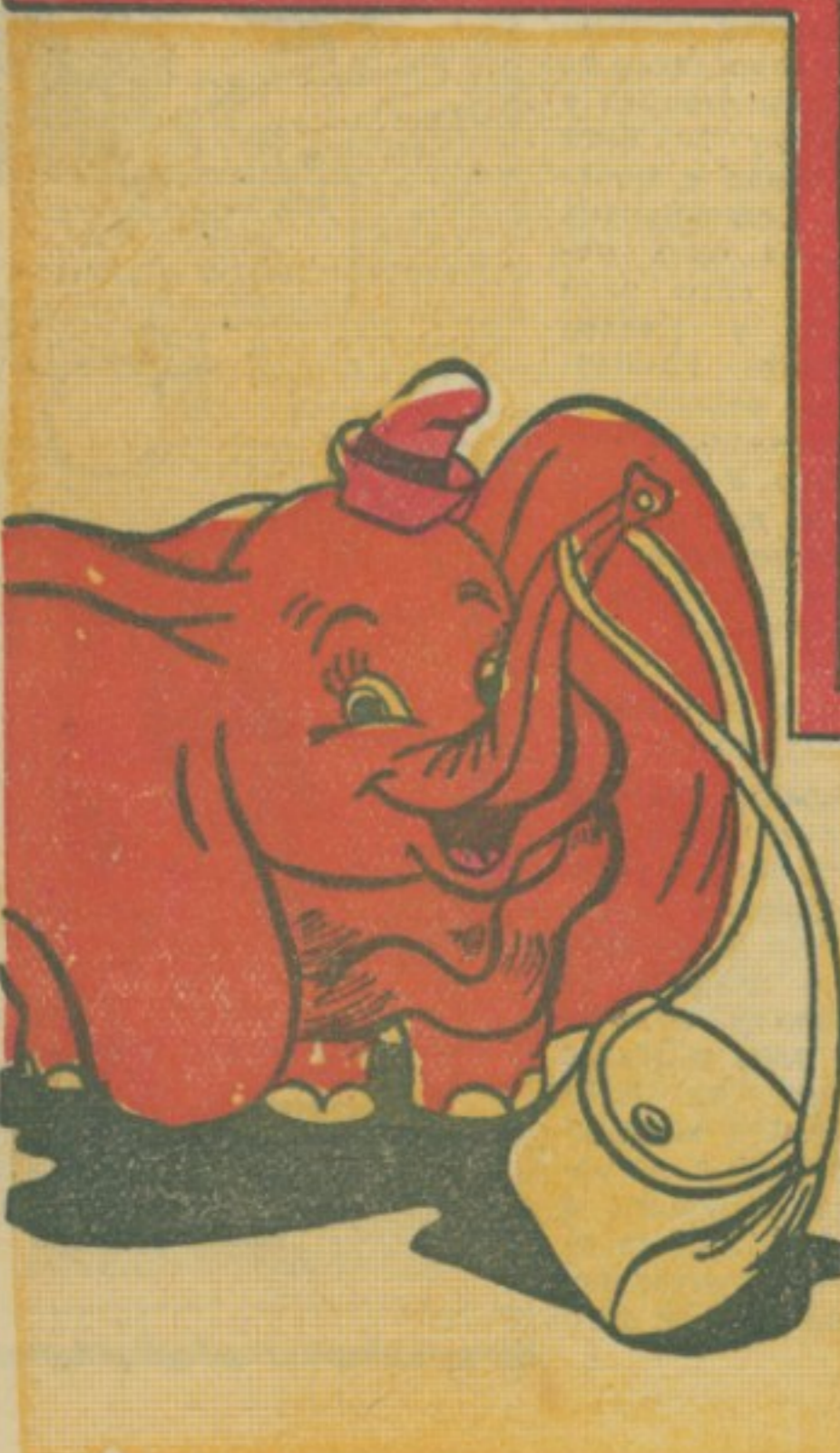
ТАЧНО! ЈОШ АКО ТИ УСПЕШ... БИЋЕ СЈАЗНО!

ВЕЧЕРАС ВЕЛИКА УТАКМИЦА У ИГРАЊУ — УЧЕСТВУЈЕ ШАМПИОН ИРСКЕ КРАЉ ГИЛХУЛИ

ТРУУТРУУУУ ДУЛИЛИЛИ

ШТА ЈЕ ТО? КАО ДА НЕКОГА ЖИВОГ ДЕРУ!

пет...

УВРЕДИЋЕШ ОСЕЋАЊА ЧЛАНОВА ОРКЕСТРА!

КРАЉ ГИЛХУЛИ ИМА ЈЕДНУ СЛАБОСТ... ДОБРО... АЛИ КАКО ДА СЕ ДОЧЕПАМ ЊЕГОВЕ ЦИПЕЛЕ?

СТРАХОВИТО ЈЕ ПОНОСАН НА СВОЈЕ ИГРАЊЕ!

петт...!

ПА, ПРЕДСЕДНИЧЕ... ЈЕ Л' СЕ НАШАО НЕКО КО ЋЕ СЕ СА МНОМ ТАКМИЧИТИ?

ДА, ВЕЛИЧАСТВО! ОВАЈ МЛАДИК ВЕРУЈЕ ДА ЋЕ ВАМ ОТЕТИ ПРВО МЕСТО!

ШАМПИОН ИРСКИХ ИТАРА

37 ПОСЛЕДИХ 17 ГОДИНА

АТОМИ *у служби* МИРА

Мирнодопску употребу атомске енергије, која је почела тек пре неколико година, већ су многи научници означили као увод у највећу револуцију у условима и начину живота људи од постанка света. С њом може — али само у маломе, сматрају научници — да се пореди преображај који је настао у техници и животу људи крајем 18 века. Тада је, после више хиљада година примитивног и једноличног живота људи у Старом и Средњем веку, пронађена парна машина, затим бензински мотор и електрицитет. А сада, откако су на учници почели да производе јединствене енергетске супстанце — радионизоопе, многи претскажују да је машинама и моторима двадесетог века кутину последњи час. Наступило је атомско доба.

Радионизоопи су споредан производ који се ствара у атомским пепима. Између њих постоји велика разлика у погледу брзине којом губе радиоактивност: неки је изгубе за неколико секунди, а други после више минута, часова или дана. Има изотопа који губе радиоактивност годинама, па чак и столећима. Они који брзо губе радиоактивност шаљу у току свог краткотрајног живота огромне количине радијације. Данас је познато 1.300 изотопа, од којих су 800 радиоактивни, али међу њима свега 150 задржавају довољно дуго радиоактивност да би могли бити корисно употребљени.

Корисност радионизоопла лежи у разноврсним могућности ма њихове употребе и у огромној енергији која се у њима крије. Пре почетка атомске ере, у доба пре Другог светског рата, једина употребљива радиоактивна материја био је радијум, који се употребљавао за лечење рака. Један милиграм радијума стајао је 45.000 франака! Кад су америчке жене хтеле да оладу признање највећој жени-научници, Марији Кири, оне су јој послале најмањи, најлакши и најскупљи поклон на свету: један грам уранијума. Та готово невидљива количина драгоцене руде вредела је равно 50 милиона франака.

Укупна количина радијума у свету цени се данас на 2.500 грама. Свега два и по килограма! Али, захваљујући последњим открићима, атомске пепи већ производе многобројне радионизоопе. Напредовало се толико да свака варош или богатија установа могу да купе по приступачној цени, за потребе њихових болница, радиоактивног кобалта који одговара количини од десет килограма радијума. А то је само један вид његове примене. Експериментатори са универзитета у Мичигену успели су, захваљујући изотопима кобалта, да ослободе свињско месо од трихине, паразита који су раније разарали мишиће 18% свих свиња на свету, а научници из Орегона нашли су начин да очувају кромпир у свежем стању pune две године.

Најшира примена радионизоопла могућна је у индустрији. Они су у стању да вишеструко појачају сјај флуоресцентних светилки и рефлектора, али се исто тако успешно употребљавају и за мерење дебљине листова хартије, метала и пластичних материја, као и свих других танких слојева.

Помоћу изотопа сада се утврђује количина нафте која струји кроз нафтоводе, испитује се функционисање мотора и установљава степен потрајалости и истрошености метала. Помоћу њих, за свега четири године испитане су огромне количине разних материјала, за шта би раније било потребно најмање шездесет година. Радионизоопи су донели и једно ново оружје за борбу против рака. То су радиокобалтне цеви, које су ефикасније од радијума, а неколико стотина пута су јефтиније од њега. За лечење извесних тумора употребљава се радио-фосфор и радиоактивно злато.

Један нов метод искоришћавања атомске енергије за лечење рака разрадили су лекари болнице у Сент Албансу, у САД. Они у том циљу употребљавају радиоактивни итријум. Итријум се ставља у омотач од пластичне масе који је израђен у облику финог савиљивог конца. Тај концац се увлачи у оболело ткиво, где се пластична маса постепено раствара, остављајући извор зрачења баш на месту које треба лечити. Итријум се показао као необично погодан, јер га процеси који се обављају у телу не померају с места и не одnose даље.

Радиоактивност је омогућила постизање и других, често сасвим неочекиваних резултата.

Тако се помоћу радионизоопла може утврдити дужина живота комараца и дужина пута који су за то време прелетели. Наиме, ларве ових инсеката потопљене у раствор радио-фосфора остају радиоактивне за цео живот. Исти метод употребљен је за мерење дужине живота и путева које прелећу птице-селице. Занимљива је употреба радионизоопла у циљу „имунизирања“ разних пластичних материја против ватре. Познато је да су пластичне материје, које се данас врло много употребљавају, необично запаљиве. Међутим, ако се изложе дејству радионизоопла могу се употребити за прављење најотпорнијих кухињских судова, којима ни пламен ни висока температура не могу ништа.

Радионизоопи су у последње време дали сјајне резултате у откривању тумора на мозгу и јетри, као и неких других оштећења у организму која су га раније годинама под мукло разарала и обично доводила до смрти. Једном откривени, тумори се затим лече истим радионизоопима. Дајући кокошки инјекцију радиоактивног калцијума и фосфора, природњаци су открили многе непознате појединости о развоју јајета, а за последњих неколико година више су постигли на упознавању процеса храњења биљака него за читаво столеће пре тога.

Примена радиоактивности за производњу атомских бродова и авиона и подизање атомских централа налази се тек на почетку. Додуше, недавно је саопштено да је прва америчка атомска подморница, „Наутилус“, успела да пређе 45.000 километара без обнављања горива. Одмах затим у САД полетео је први авион са атомским моторима. Други атомски авион, који се већ завршава, имаће крила у облику троугла и летеће брзином од 2.500 километара на час, што значи да ће из Америке у Европу стизати за два и по часа. Руси са општавају да није далеко дан кад ће се на небу појавити њихов атомски авион. Он ће бити у облику издужене цигаре и летеће брзином од око 6.000 километара на час.

Да атомске централе за производњу електричне енергије нису више никаква реткост показале и овогодишњи британски индустријски сајам, који ће идућег месеца бити отворен у Лондону. На њему ће бити најмање два штанда с моделима атомских електричних централа. Један од ових модела приказиваће како ради атомска централа у Колдер Хилу, у грофовији Камберленд. Два атомска реактора ове централе припадају типу конвертор-реактора. У њима се уран претвара у плутонијум, а истовремено се ослобађа топлота, која се искоришћава у обичним генераторима. На другим моделима приказале се развој атомских индустријских постројења у будућности.

Од свих атомских новости, у последње време највећу нажњу пришкља је вест америчког физичара кинеског порекла Ху Цјена, који је објавио да је завршио планове за прву атомску ракету, која ће бити тешка 750 тона и летеће огромном брзином од 8.154 метра у секунду. Од њене укупне тежине 600.000 килограма отпадаће на водоник, а 16.000 на уранијум. Ако се овај смели план буде остварио, на лет до Месеца неће се дуго чекати.

Прва омладинско позориште у Београду

Године 1857 у Београду је основано Прво београдско омладинско позориште, које је почело за ради у Кнежевој пивари. Први управник овог позоришта био је Лаза Праторчевић, а после њега Ђорђе Малетић, Мата Карамарковић, Стева Тодоровић и Панта Бесарић. Уствари, оно је постало од једног немачког позоришта које није имало успеха. Омладинка приволи управника овог немачког позоришта да се с њом удружи и да почну давати српске претставе. Прва претстава била је „Краљевић Марко и Арапин“. Озив публике био је врло добар, па је друштво прешло са овом српско-немачком трупом у Кнежеву пивару.

Није прошло дуго времена и из трупе се издвојила српска омладинка, која је основала своје позориште. За тридесет дуката подигнута је позорница, а декор с нешто гардеробе добијен је из Крагујевца. Завесу је израдио Стева Тодоровић. Млађе женске улоге играо је Светозар Бантић, великошколац, а старије жене његов друг Стојан Сараф-Костић. Поред њих глумили су: Стева Тодоровић, Димитрије Јокшић, Мата Карамарковић, Никола Субашић, Манојло Ранковић, Панта Бесарић, Филип Љотић, Рушчукић, Пера Пантелић, који је био одличан певач, и други.

Претставе у овом позоришту прекинуте су 12 октобра 1858 године, по свој прилици због припрема за Светоандрејску скупштину. Дружина је наставила да ради 25 новембра 1859, под именом: „Друштво српског позоришта“. Године 1860 рад је опет прекинут, па је доцније настављен оснивањем појединих одбора и другим покушајима, који су, као и омладинско позориште, имали један циљ: оснивање сталног Српског народног позоришта у Београду.

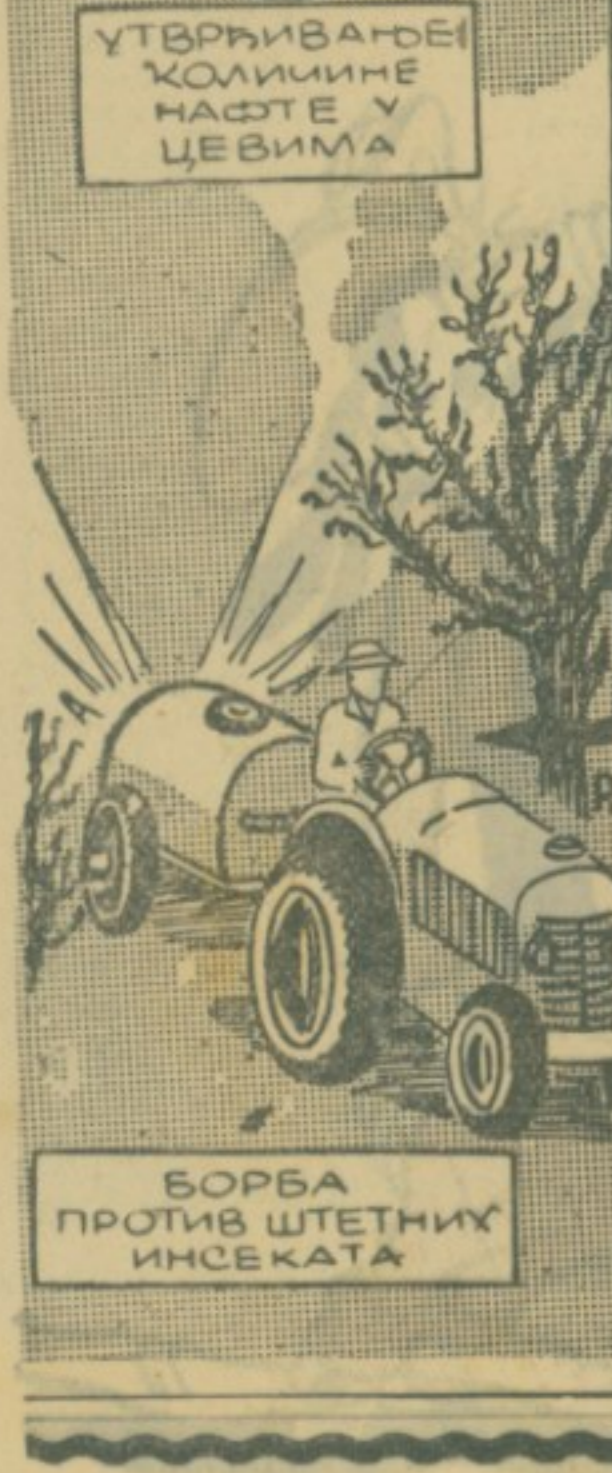
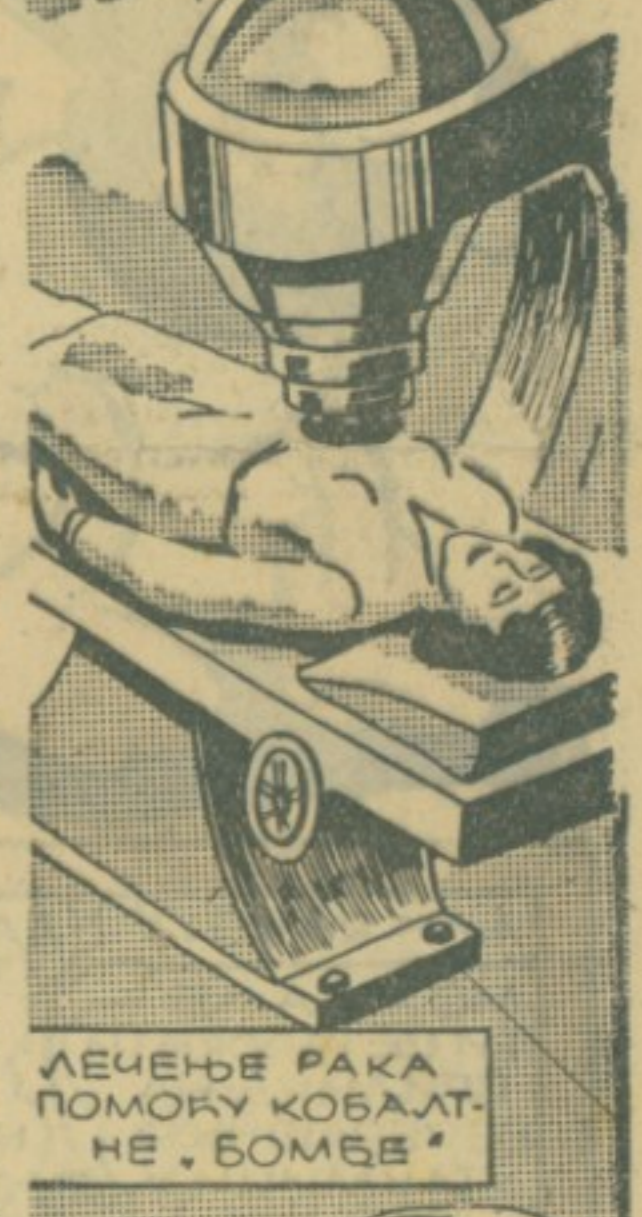
Склонилиште од атомске бомбе — јаража

У Стокхолму је нађено врло практично решење проблема изградње склонилишта од напада из ваздуха. Велико подземно склонилиште, које наводно пружа сигурну заштиту чак и од експлозије атомске бомбе, искоришћено је за гаражу. У Стокхолму постоји велика нестачица места за паркирање и зато је ово склонилиште, у коме може да се остави неколико стотина аутомобила, заиста добродошло. У случају опасности, то склонилиште, са своја два спрата, пружа заштиту за 10.000 лица. Склонилиште се налази под стеном дебелом 15 метара, а оба улаза могу се тренутно затворити са по троја врата, од којих су свака дебела по пола метра.

Ускоро ће у Стокхолму бити завршена још три оваква склонилишта, која ће стајати укупно 30 милиона марака. Од ове суме држава је платила половину, а по четвртину градска општина и предузеће за гараже. Склонилишта су издата као гараже за следећих 35 година.

Заштита Холандија тоне?

Недавна мерења дубине извршена на преко 200 места у Северном Мору потврдила су давнашњу претпоставку да се тле Холандије стално спушта због тога што се земљиште Скандинавије издиже. Ова мерења извршио је професор универзитета у Утрехту доктор Колет. Тле Холандије спусти се за један век између 20 и 30 сантиметара, док се Скандинавско Полуострво за исто толико издиже. Тако се Скандинавско Полуострво издигло од леденог периода до данас за 400 метара, а, према тврђењу професора Колета, оно ће се у будућности издигнути за још најмање 300 метара. Узрок издицању Скандинавског Полуострва јесте топлење огромних ледених маса које су га хиљадама година буквално притискивале наиздолје. Спустићање холандског тла најочигледније је и највеће на острву Валхерну, које се за последњих осам векова спустило за читаво четири метра.

Рики-Тики-Тави

Свако ко је читао Киплингову „Књигу о дунгли“ сигурно се сећа приче о Рики Тики Тавију, уствари мунгосу, који води непоштедну борбу против змија-отровница. Од Киплингова времена томиње се мунгос у свим зоологијама света као велики борац против змија. Сада, међутим, културни Музеј за природне науке Џејмс Оливер оповргава ово опште мишљење о мунгосу као једну од великих заблуда зоолога, која је имала и штетних последица.

Мунгоси су животиње сродне лисицама, чије различите врсте живе у тропским крајевима Азије и Африке. Но, обично се под мунгосом подразумева мала азиска врста која носи научно име херпестес ауропунктатус. То је врста о којој је и Киплинг писао. Као необично прождрљив, мунгос напада све оне животиње које може да савлада.

Пре Киплинга знало се да мунгос лови пацове, али га нико није сматрао за великог непријатеља змија. Захваљујући Киплингу, почело се с преношењем мунгоса у крајеве у којима он дотада није живео, као што су острва у Карипском Мору и Хавајска Острва. Тамо је одмах почео да уништава пацове, али су се ускоро чуле жалбе да он напада и живину и птице. Захваљујући њему, нестале су поједине врсте птица на тим острвима.

А како стоји са змијама? Кад гладан мунгос сретне змију коју може да савлада, он је напада, али ако је змија сувише велика, мунгос ће избећи борбу. Његови оштри зubi су одлично оружје за борбу против змија, али није тачно да је он имун против змијског отрова. Змија с којом се мунгос у својој правој постојбини — Индији и југо-

источној Азији — најчешће сусреће јесте кобра. Како је ово једна од најотровнијих змија, то су случајеви у којима је мунгос савладао кобру вероватно и учинили да он стекне глас великог бораца против змија. Међутим, кобра спада у змије које нападају релативно споро, око шест пута спорије од америчке змечарке. Осим тога, кобра при уједу може да отвори чељуст само под углом од 45 степени. Све то чини да мунгос може са успехом да се бори против кобре. Али, и поред тога, мунгос није природни непријатељ кобре. Борбе приређиване у кавезима показале су да је често пролазило по четврт часа пре но што би се ова два, наводно смртна непријатеља сукобила. Да је мунгос тако ревностан истребљивач кобри, како се тврди, њих вероватно већ одавно не би било у Индији.

На острвима у Карипском Мору мунгос није имао среће у борби са змијама. Тамошње змије нападају много брже и с већом снагом него кобра, а чељусту могу да отворе под углом од 90, па чак и 180 степени. Стога се оне далеко успешније боре против мунгоса и о неком уништавању змија на тим острвима, па чак и о неком смањењу њиховог броја, није могло да буде ни говора. Тако циљ због кога су мунгоси пренети у нову постојбину није постигнут; само је нанета штета другим животињским врстама. Занимљиво је да се на острву Тринидаду циновске змије боа хране мунгосима и тако, уместо да мунгоси уништавају змије, они им служе за храну.

И домаћа мачка може да се бори са истим успехом против отровних змија као и мунгос. У Индији су забележени многи случајеви да је мачка савладала змију и Киплинг је са исто толико оправдања могао да направи хероја од мачке као што га је направно од мунгоса. Као искусан приповедач, он је изабрао егзотичнију од те две животиње. Његова прича о Рики Тики Тавију тако је лепа да је завела чак и зоологе.

НАЈБРЖИ...

У Паризу је недавно приређена необична изложба, на којој су публици откривене тајне неких досад непознатих рекорда брзине. На изложби је учествовала и светска првакиња у брзини куцања на писаћој машини М. Зегл, која је исписивала једну страну од тридесет редова, са 1.800 слова, за свега четири минута и 27 секунди. Рекордерка је објаснила публици да велик број бољих дактилографкиња пређу сваког дана прстима по клавијатури машине 20 до 32 километра.

Која је најбржа животиња на свету? На париској изложби приказана је мува цефонија, која лети брзином већом од звука и с којом се не би могла такмичити већина најмодернијих млазних авиона. Мушица цефонија лети брзином од 1.308 километара на час.

Најзад, највећа брзина коју су људи уопште произвели износи 24.000 километара на час. Она се постиже с нарочитим најлонским лоптама које се избацују помоћу ракета.

ШИЛЕР И БОЦА С КИСЕОНИКОМ

После узбудљиве сцене у једној Шилеровој трагедији, морао је минхенски глумац Фердинанд Антон да стави на нос боцу с кисеоником. Истина, то се догодило у престоници Боливије, Ла Пазу, који лежи на 3.700 метара надморске висине и у чијем ваздуху нема довољно кисеоника. Минхенска трупа пожељела је у Ла Пазу велик успех. Због транспортних тешкоћа, она није носила са собом намештај и реквизите, већ је то позајмљивала на лицу места.

WALT DISNEY'S

ЛЕГЕНДЕ

ДЕВИ

КРОКЕТУ

ДРЖЕКИ СЕ ЗА ПРЕВРНУТИ ЧАМАЦ, ДЕВИ, РАСЕЛ И ТИР ЗА БИЛИ СУ ПОВУЧЕНИ УСКОВИТЛАНОМ ВОДОМ

ТИРЗА, ШОРНИ, ДРЖИТЕ СЕ ЧАМЦА! ТО НАМ ЈЕ ЈЕДИНА НАДА И СПАС!

ПОКУШАВАМ. ДЕВИ... АЛИ...

ИЗДРЖАЊЕМО. ДЕВИ! МИ СМО СТАРИ...

СНАЖНА СТРУЈА БАЦИЛА ЈЕ ЛАКИ ЧАМАЦ НА ЈЕДНУ ПОДВОДНУ СТЕНУ, А БЕГУНЦЕ ОДБАЦИЛА ДАЛЕКО ОД ЊЕГА

ЧАМАЦ ЈЕ, ОТСКОЧИВШИ ПРВО У ВИС, ПОЛЕТЕО НИЗ БРЗАК.

ДЕВИ ЈЕ ЗАГЛИВАО КРОЗ ПЕНУШАВУ ВОДУ И ЗГРАБИО ТИРЗУ КОЈА ЈЕ ТОНУЛА.

ЈА ЋУ СЕ ЗА ЊУ БРИНУТИ, ШОРНИ! А ТИ УХВАТИ ЧАМАЦ... АКО МОЖЕШ!

У ЧАМЦУ СУ НАМ ПУШКЕ... МОРАМ ГА СТИЊИ!

АЛИ, ЧАМАЦ ЈЕ ЛЕТЕО НИЗ БРЗАКЕ... КАО ДА ЈЕ ЖУРИО ДА ШТО ПРЕ НАПУСТИ БЕСПОМОКНЕ БЛЕДОЛИКЕ...

НАСТАВИЋЕ СЕ

КРОЗ ЖИВОТ И ШКОЛУ

Где се налази острво Реинион?

Трупу Маскаренских Острва, која се налази источно од Мадагаскара, у Индиском Океану, са чињавају острва: Маурицијус, Реинион и Родригес.

Острво Реинион припало је у посед Француске 1642 године и тада је названо Бурбон. За време Француске револуције име му је промењено у Реинион, а кад је Наполеон био на врхунцу моћи названо је Острво Бонапарте. Године 1810 заузели су га Енглези, али га је Француска опет добила 1814 године и поново назвала Бурбон. Најзад, 1848, овом острву је враћено његово име из времена Револуције — Реинион, па се и данас тако зове.

Реинион је острво вулканског порекла. На њему постоји и угашени вулкан Питон де Неж, који је висок 3.069 метара. Од 19 марта 1946 Реинион је француска прекоморска покрајина која је преко својих људи заступљена у француским претставничким телма. Површина острва Реиниона износи око 2.500 квадратних километара, а на том просто-

ру живи око 240.000 становника. Клима је умеренотропска. Белци који на њему живе дошли су углавном из Француске. Прици су за време ропства доведени овамо као робови и ослобођени су 1849 године. Кинези, Арапи, Индуци и други, којих има око 7.000,

дошли су на острво као досељеници. Главни град је Сен Дени, у коме живи 35.000 становника. На Реиниону има још градова.

Захваљујући клими, главни производ острва Реиниона је индустриско биље. Тако се из шећерне трске годишње добија око 24.000 тона шећера. У 27 фабрика производи се рум

и алкохол. На већим висинама расте кафа, која се много извози. У низинама успевају ванилија и друге биљке од којих се добијају ароматична уља. Рударство није развијено, јер нема руда. Постоји само једна лука за велике бродове, коју са унутрашњошћу веже железничка пруга дуга 127 километара. Реинион је повезан каблом са острвима Маурицијусом и Мадагаскарком. Постоји и пет радиотелеграфских станица.

ПЛАНИГЛОБ

Планиглоб је новолатинска реч и означава слику земље или небеске кугле које су претстављене на равной површини — карти.

Шта је импрегнација?

Често чујемо да неко каже да је купио импрегнирани мантил, да су железнички прагови импрегнирани и томе слично. Уствари, ево шта реч импрегнација значи у преносном смислу. То је натапање тканине или дрвета разним материјама, које тканину чине непромочивом и несагорљивом, а дрво чувају од труљења.

Дрво које се натапа обично су железнички прагови, телефонски стубови итд. Импре-

Области чернозјома

Чернозјом је руски назив за једну врсту земље која одговара степској клими и травној вегетацији. Ово земљиште садржи много хумуса одличног квалитета. Сматра се за најбоље плодно земљиште, а лако је и за обрађивање. Оно се пружа у облику широког појаса кроз јужни Сибир и јужну Русију, улази у Румунију, има га и у Панонском базену, у Мађарској и код нас у Војводини. Ове врсте земљишта има и у Америци: Небраска, Дакота, Тексас, Аргентина. Черноземни крајеви природно су житнице.

КЊИЖАРАЦ

Књижарац је мали глумац, сличан шкорпији. Може да се нађе у старим књигама, хербарима и другим збиркама. Храни се, поред осталог, такозваним књижним вањима.

Често чујемо да неко каже да је купио импрегнирани мантил, да су железнички прагови импрегнирани и томе слично. Уствари, ево шта реч импрегнација значи у преносном смислу. То је натапање тканине или дрвета разним материјама, које тканину чине непромочивом и несагорљивом, а дрво чувају од труљења. Дрво које се натапа обично су железнички прагови, телефонски стубови итд. Импре-

Јеси ли се наставао? МРМОТЕ

Чупави мрмоти се буде. Пробудило их је хујање јужног ветра и жубор поточића насталих од снега који се топи. Постепено, њихова срца почињу да куцају све брже и брже, а дисање, дотада готово неприметно, постаје све дубље и јаче. Ту и тамо понеки од спавача се окрене, набере љушку, тргне се у сна. Најјачи међу њима, стари вођа породице који изгледа као медвед, подиже се, тетура се кроз јазбину застрту сеном и, спотичући се о успавана тела, стиже до дугог, уског ходника који се благо спушта наниже. Његово дебело нос подрхтава, а горња усна, расечена по средини, подиже се, откривајући мркожуте о-

штре секутиће. У првим очима појављује се сјај, али глава му је још мутна и удови неће да га слушају. Мрмот застаје и тек после неколико минута наставаља да се провлачи кроз тунел. Најзад, стиже на крај уског ходника, до „запушача“ од земље, њиваче, камења и траве којим мрмоти ујесен затварају зимско склониште. Својим, готово као у медведа снажним шапама почиње да одваљује делове „запушача“ и да их баца испод и

штре секутиће. У првим очима појављује се сјај, али глава му је још мутна и удови неће да га слушају. Мрмот застаје и тек после неколико минута наставаља да се провлачи кроз тунел. Најзад, стиже на крај уског ходника, до „запушача“ од земље, њиваче, камења и траве којим мрмоти ујесен затварају зимско склониште. Својим, готово као у медведа снажним шапама почиње да одваљује делове „запушача“ и да их баца испод и

иза себе. Али, то траје само кратко време, а онда га опет споплада неодољива жеља за спавањем. Уморан, спушта главу на предње шапе и поновотоње у сан.

Пуних дванаест часова преспавао је стари вођа мрмотске породице на излазу из јазбине и пробудио се свеж и оран. Камење, трава, земља дете сад под његовим оштрим канџама: обузела га је неодољива жеља за чистим ваздухом. Он жели, он мора напоље. Сад се већ јасно чује жубор воде и хујање јужног ветра. Први зрак светлости продире у тунел. Одваљен је и последњи камен и пролећни ваздух запушчио га је својом свежешћом.

Пуних осам месеци породица мрмота није била свесна ни себе ни околног света. Три, највише четири пута у минуто откуцавала су њихова срца, а температура њихових тела није била већа од 4 степена. Били су више мртви него живи и због тога им буђење сад изгледа као поновно рађање. Женка и млади чланови породице буде се још теже од старих и јаких предводника, а они који нису били при пуној снази више се уопште неће пробудити. Због тога — тако бар причају становници планина — мрмоти пре одласка на зимовање терају болесне и слабе чланове породице, или их чак и убијају.

Поновно рађање

Стари предводник истурио је кроз отвор, не већи од пенице, свој затворасти нос. Мирис хајдучке траве неодољиво га мари. Али, он оклева. Можда се сетно лиснице, куне, орлова, људи — својих највећих непријатеља? Више од пет минута стоји стари мрмот на излазу из свог зимовника. Но, искушење је сувише јако да би и даље могао да му одолева. Он мора да окуси бар мало зелене траве, мора да се окупа у сунчавој светлости, мора да пије. Жеђ је страховита; више не може да издржи.

Не баш много брзо и окретно мрмот је изишао из свог скровишта и сакрио се иза прве стене. Његове црне очи пажљиво гледају свуда наоколо, ушци су наћуњене. Кад ни очи, ни уши, ни нос нису открили ништа сумњиво, мрмот се, посрћући, впутио до најближег поточића. Он пије, пије, пије. Како после осмомесечног гладовања пријају хајдучка трава и кокотац! Сит, он се тромо враћа свом зимовнику, леже одмах на почетку тунела и, као прави стражар, будно чува своју породицу која још спава.

После двадесет и четири часа будна је читава породица. У мраку склоништа млади се сударају, гурају, падају и пуже кроз тунел на чијем отвору стражари стари предводник. С неколико ударца шапом он заводи ред међу нестрпљиво омадним и пушта их напоље тек пошто се још једном уверио да им не прети никаква опасност. Док они славе своје поновно рођење, предводник стоји на једном округлом камени као на каквој стражарској кули и, главе високо уздигнуте, тако да му светли бркови стрче увис, бли над својом великом породицом.

Неће протећи ни десетак дана а мрмоти ће се узнеми-

рити као да је међу њих ушао нечастиви. Стари предводник напада на све младе мужјаке, тера их из рупе, уједа, гризе. Настаје прави, огорчени рат, јер онај ко за то кратко време не покаже довољно упорности и смелости мораће да чека до идуће године и да тек тада, у оквиру велике заједнице, оснује своју породицу.

Сеоба у планине

„Пролећни рат“ траје свега две-три недеље. Велика породица опет је сложна, јер јој престоји тешко и опасно путовање у планину, где ће се мрмоти у паровима повући у своје летњиковце. Стари предводник опет је на челу колоне која се, прелазећи с камена на камен, пење све више и више. На сваки шушањ, на сваки крик птице, мрмоти се скривају иза првог камена. Јер, мрмоти без јазбине су потпуно беспомоћни — они не умеју да се бране. То знају и њихови непријатељи, међу њима и човек, па их најчешће нападају и лове баш за време ових сеоба. Колона је већ стигла на две-три хиљаде метара, али је

стари предводник и даље води навише.

Најзад, стигли су у своја летња обиталишта. Први посао је чишћење прошлогодишњих „станава“. Женке довлаче у чисте станове траву и маховину и њоме облажу будућу „дечућу собу“. Почетком јуна долазе на свет млади мрмоти; два, три, највише четири. Крајем јуна они већ играју пред кућом и сладе се дивљом мирофијом, омиљеном храном мрмота. Јул и половина августа претстављају за мрмоте најлепше доба године. Посла зем. и живот пролази у гошћењу, игрању, ленствовању на сунцу. Мрмоти постају све дељви и округлији. Најзад, нагомилали су толико сала да им трбух готово додире је земљу. Када се тако угореји мрмот усправи на задње шапе — а мрмоти то често чине — човек има утисак да је пред њим какав шумски патуљак из бајке. Тај дели, безбрижни живот траје, нажалост, кратко. Крајем августа мрмоти већ почињу да помишљају на зиму. Збогом, летњиковци! Мрмоти се спуштају с планина да потраже своја зимска склоништа и да се припреме за осмо месечни зимски сан.

Косидба

А посао који тамо доле чека није ни лак, ни једноставан, и одушек је изазивао чуђење људи. Мрмоти косе! О-

Забавник НАШИХ ДЕДОВА Једна географска кубна миља

Немачки писац Бернштајн тумачи у једном берлинском листу колико је то: једна географска кубна миља. Из географије се знаде да земља наша садржи у себи 2.662 кубне миље. Ево како изгледа једна таква кубна миља: замислите један сандук који је једну географску миљу дуг, миљу широк и миљу висок, па дед покушајмо да испунимо тај сандук. Ево Берлин нам је при руци, бацимо целу варош као неку играчку у тај сандук. Појмимо у Позда, па уз пут побацијмо и сва села сандук. Још му нисмо покрили ни дно. Стрпајмо Париз са свим црквама, статуама, па и то нам мало помаже. Узмимо и Лондон, Трпај и Беч у сандук, па да буде мира а ти скрљај и Петроград. Све је то стало сандуку тек на дно. Узмимо те бацимо у сандук све вароши, сва села, све мајуре, све лађе, једном речи све што је људска рука саградила у Европи и озидала. Ал' слаба нам је вајда. Сандук празан у велико. Дај бацајмо у њега и пирамиде мисирске и све зграде што их људи изградиле у Америци, Азији и Аустралији. И гле, сандук нам још није ни у подак пун. Но дед да га мало протресемо да се боље слагне и изравна. Па како би било да га пунимо људима? Ево, слагајмо их као харинге у буре. У један ред стане 12.000 људи, а 4.000 редова чине један слој у који стане 48.000.000 људи. Ето таман смо у први слој сложили Северне Американце. Да се људи не би изгњечили, паковајмо их као јаја у плеву, између свакога слоја доћи ће таван сламе и лиша 30 стопа дебела, а у то ћемо утрпати сву сламу и лише на свету. На Американце метнућемо 3.000.000 Аустралица, а попунићемо слој са 45.000.000 Азијата. Тако ће бити други слој пун. Остало нам је још 800.000.000 Азијата, али ми ћемо слагати док не потрапамо унутра сво људство — а то је отприлике свих 1.400.000.000 који ће нам стати у 30 слојева. Сад је тек сандук до пола пун, требало би нам још петнаест пута толико људи да га напунимо! Па шта да радимо? Ал' да, имамо ми животиња. Дај трпај и зверове, све што гмиче и пуже на земљи, ал' грдосија та од сандука прогутала је све то, па још ни близу да се напуни! — Ето толика је једна географска кубна миља, а у нашу земљу стане 2.662 такве миље.

ПРВЕНСТВО ЖЕНСКИЊА

По Халару, женске могу дуже да поднесу глад него мушки; по Унгару ребе су хелаве; по де да Парту оне ребе добијају морску болест, а кад је добију, добију је у слабијем степену; а по Аристотелу оне су боље пливачице; по Плинију ретко се кад догађа да их лав нападне; овде се мисли на диње лавове; питомим лавовима оне су и у најнасељенијим пределима изложене.

РБАВА КАВА

Од неког доба продаје се у трговинама нека врста лажне каве, која се меша у пржену каву. Праве је из окорелог теста жашнинама и дотле је суше докле не добије боју кавину. Ово није ништа ново. Сећам се да је некад постојала и фабрика за такву каву, којој је доцније полиција стала на пут.

ЧУДО ЗА ЧУДОМ

Не мало били су изненађени посетиоци једне изложбе у Америци прилазећи чудном „извору“ из кога је истичала вода кад би се они нагнули над њим да пију, а престајала кад би се усправљали. Многи су били уверени да је у питању трик који изводи неко скривено лице. Али, недалеко од овог необичног извора чекало их је друго изненађење: апарат за аутоматско гашење пожара. Посматрачи су бацали испред њега запаљене новине и хартије, које би се готово истог тренутка угасиле. Под јаким воденим млазом, који је избијао из апарата без ичијег посредовања, ватре је одмах нестајало. Ништа мање није било ни треће „чудо“: свећа која се није могла упалити. Пламењ шибнице принесене свећи одмах се гасио.

Па ипак, ниједна од ових „чаролија“ није била дело каквог мађионичара. Све је ово постигнуто захваљујући једној особини извесних метала јако осетљивих на светлост. То су такозвани фотоелементи. Њихова осетљивост је у вези с њиховом атомском структуром. Ти метали, под дејством светлости, испуштају из својих атома електроне,

КАРНАУБА

Карнауба је восак који се добија у облику љускица с лиша бразилијанске воштане палме. Има високу тачку топљења. Због тога се употребљава за очвршћавање пчелињег воска, цезезина и парафина. Он је добра сировина за израду масти за обућу и паркет.

који производе електричну струју. Како је број атома таквог метала врло велик, то ослобођени електрони производе довољно струје за обављање извесног рада.

Цезијум је један од ових метала осетљивих на светлост. Превуче ли се комад сребра

слојем цезијумовог оксида, а овај танком прелаком цезијума, добија се врло осетљив фотоелемент. Ако се догоди да светлост падне на њега, ослободиле се електрична струја довољна да покрене један мали механизам за штрцање воде, какав је употребљен код извора и апарата за гашење пожара, које смо горе поменули. Он може да покрене и мали скривени вентилатор у свећи кад јој се принесе пламењ. Светлост шибнице или упалење хартије сасвим је довољно да изазове у скривеном фотоелементу ослобађање електричне струје. Код извора се, поред фотоелемента, налази и један невидљиви систем са инфрацрвеним зрацима. Кад се неко ко жели да пије воду нагне над извор и пресеке сноп инфрацрвених зракова, фотоелемент отвара славину, да би је поново затворио кад се она особа усправи.

Овај проналазак био је од нарочите важности за разне банке, велике трговине и продавнице накита и драго камења, јер се уз помоћ фото-

елемента могу конструисати невидљиви алармни апарати. Довољно је да неко непожељно лице или провалник пресеке сноп инфрацрвених зракова, па да систем за узбуњу ступи у дејство и снажним звоњењем обавести чувара. На овај начин изненађени су многи крадљивци драгог камења.

Могућности примене фотоелемента су разноврсне. Данаас у многим фабрикама постоје апарати који упозоравају раднике на опасности при раду. Захваљујући њима, избегнуте су многе несреће. Направљени су и многи контролни апарати за бројање готових фабричких производа, а и за друге потребе. Тако, на-

пример, на многим аутострадама у Америци постоје места где возачи кола морају платити одређену таксу за вођњу аутострадом. Догоди ли се да шофер пропусти ово да учини, алармни сигнал са фотоелементом упозорава саобраћајну полицију, која одмах ступа у акцију. И још многи други прецизни и осетљиви инструменти израђени су на принципу фотоелемента.

Сем метала цезијума, ове особине показују још и следећи метали: литијум, натријум, калијум, рубидијум и селен. Могућности фотоелемента овим нису потпуно исцрпљене, те се од њих могу очекивати многе нове услуге.

Лорна

„Мораш одавде побећи. Нарочито се бојим вође. Карвера Дуна“, — јадала се Лорна. Џон јој је предао мараму свежих јаја и дуго је наговарао да пође с њим.

Од жалости за Лорном Џон није могао да спава. Није могао ни да једе, иако му је сестра Ана кувала најлепша јела. Стално је мислио како да избави Лорну.

Његова млада сестра Лиза такође је покушавала да га развесели. И њој је тешко падало што га види увек тужног: и на њиви, и у штали, и у кући.

Једног јутра, пред кућу Џона Рида у галопу је дојурно краљев гласник Јеремја Стиклес. „Уморан сам и гладан. Дајте ми да једем!“ — узвикнуо је он.

Буна на Цресу и баг Млетачке републике

Позната је песма великог хрватског књижевника Аугуста Шеноа — „Пропасти Венеције“. У њој је Шеноа снажним стиховима приказао и опевао последње тренутке Млетачке Републике, која је толико векова била господарица Јадранског Мора и наших приморских земаља.

... Година 1797. Поред млетачке тврђаве Маргерје нижу се густи редови топовских батерија. Француска револуционарна војска санкилото прети древној аристократској републици. Кушнули су њени последњи тренуци. Дужд Марин Лодовико окупио је властелу у огромној одаји коју је наткрилио „барјак лава“, застава Млетачке Републике с крилатим лавом. Дужд и властела већају. Помнишају на отпор и надају се да ће Републику бранити народ с јадранских острва и обала. Ту ће властела да скупи војску, јер робље мора да буде покорино. А Далмација је већ вековима млетачка, и Далматинац служи Републику и на галијама и на копну.

Ноћ је. Од тврђаве Маргерје прете санкилотски топови, у граду све јаче тугу народнија гнев против властеле. А пред дуждевним двором чува стражу војник Далматинац, ког нису родили Млечи, „двори

среће“, већ славски криш, већ ропство, бијела, нужда“. Тај „Далматин-војник“, тај горостас, покорино извршава заповест коју је примио, али поглед му је уперен некуд у даљину, преко велелепних палата и звоника, преко морских таласа у запит далматинског криша, где му у беди живи породица.

Пригајана тугава што је целе ноћи брујала градом од једном се претворила у грмљавину. Народ Млетака дигао се на устанак против властеле. — Доле тиранини! — оре се поклиц. — Слобода! Доле крвници! — кличе сиротиња у ритмама. А на челу устаника „стијег сло боде“ носи војник Хрваћанин. „Пробудио се мрки син“, који је био „вичан само бубуњ, луски“ у служби свога господара. Сада и он кличе слобода и предводи млетачке санкилоте против заједничког тиранина.

Тако је Аугуст Шеноа у својој познатој песми, повесници, опевао последње тренутке неког горде Млетачке Републике. Песничка машта и историјска истина дале су снажну уметничку целину. Историјска је истина да су се далматински војници побунили и стали уз устанике. Пре него што су француски топови и ступили у дејство, народ је оборио аристократску тиранину, која је вековима владала на много-

бројним поседима простране Млетачке Републике. У устанку млетачког пука учествовали су и војници из Далмације. Савременици истичу да су многи од њих предводили устаничке одреде, били њихови заповедници и помогли да се обори аристократска влада.

Народ у Далмацији, у Хрватском Приморју и по острвима радосно је дочекао пад Млетачке Републике, надајући се да ће настати бољи дани. Али, ускоро је те бивше млетачке поседе заузела аустријска царевина. Племство и свештенство брзо су се прилагодили новом господару, који је одмах потврдио њихове старе повластице, а сељачки народ је и даље остао кмет, наполичар-колон на властелинској земљи. Сељаци-копачи (израз за кмета — тежак) убрзо су увидели да се за њих ништа није променило и почели су да дижу локалне устанке против обесне властеле. Један од најкрвавијих био је на острву Цресу, које је у давна времена припадало хрватској држави и за које је још 1059 године млетачки дужд Петар Орсеоло рекао да је настањен „словенским живљем“, као и друга кварнерска острва. Млетачка Република слала је на Црес своје чиновнике, углавном племиће, којима су власти даривале земљу која је некад припадала сељацима. Током векова то се племство осамљило и постало власник готово све обрадиве земље. Земљу су обрађивали сељаци, колони, и култивирали властели. И у давној прошлости било је неколико сељачких буну на Цресу. Узалуд су се сељаци жалили млетачкоме „кнезу-капетану Цреса и Осора“; за њих правде није било.

На глас да је оборена Млетачка Република и да су стари господари остали без власти, сељаци на Цресу окупе се најпре на договор. Било је то почетком јуна 1797. О догађајима на Цресу писао је „Тришански посматрач“ лист који је на италијанском језику излазио у Трсту. Но, тај лист је писао као да су се сељаци дигли на властелу што их је она продала Аустрији. Истина је да је буна избила против

властеле — „прастарог крвника“, јер је сељак увидео да се она продала новом господару, „И дигне копач пијук и мотику. Мало и велико, па и исте жене наоружале се вретенима. Све је тражило да истражи свој прастари гнев на огавну властелу“. Али, од властеле мало ко

властели“ и закљиче се да неће мировати док до једнога не смакне“. Сељаци на Цресу, као и свуда по Приморју и Далмацији, нису желели ни Млетач-

ку Републику ни Аустрију, већ су тражили своја права.

Али, и устанак на Цресу, као и остали локални устанци у бившим поседима Млетачке Републике који су припали Аустрији, завршио се после

кратког времена свечаним обећањем нових власти да ће се сељачки положај побољшати и да ће судови једнако судити и копачу и племићу. На тргу града Цреса подигнута је бела застава, знак мира, а аустријски капетан упловио је са својом фрегатом у преску луку. Ускоро су се вратили и прогнани племићи и поново заузели своје поседе. За прво време уздржавали су се од освете, али ствари су остале по старом. Племићи су чували и подржавали жељ за осветом.

Оно што нису могле да изврше њихове старије генерације је извршиле су млађе. Године 1863. у јуну месецу, избила је буна сељака-копача против племића. Буну су угушили аустријски војници и велик број сељака бачен је у окове и спроведен у државну тамницу у Ровињу. А обесни племићи наредили су да им њихови кметови бесплатно изграде у камени пут од града Цреса до места Главине, где су били племићки летњиковци.

Дуго су времена вођи сељачке побуне чамчили у тамницама, а тада се неко смиловао и ослободио их. Но, „амнестија бијаше за властелу, али не за копача, који је поднео у тамници већ добар део сурове и неправедне казне, и носио на челу жиг злочинца“ — писао је један хрватски лист из оног времена. Али, прески сељак, упркос свих невоља и прогона, остао је упоран у тражењу својих права. У једној сељачкој песми из онога времена има и овај стих: „Копачко је било и копачко мора бити!“

НАЈШТЕДЉИВИЈИ ЧОВЕК НА СВЕТУ

Вританска штампа је недавно објавила да је најштедљивији човек на свету Енглец Хенри Бич. Бич је радник у једном лондонском бродоградилшту и данас има 50 година. Његова месечна зарада никад није била већа од просечне зараде британског грађанина, али је ипак овај

фане и ноћне локале. За летовање никад није потрошио више од 200 француских франака, а свако своје одело носио је просечно тринаест година. За све то време није купио ниједан ножић за бријање, већ је целог живота употребљавао исту врсту жилете свог брата, којима овај више није хтео да се служи. Увек је радио у ноћној смени, да би могао да

рекордер у штедљивости успео досад да уштеди шест милиона француских франака и тако је постао први милионер на свету од ситних уштеђевина добијених од сопственог рада.

Како је Бич остварио овај јединствен подвиг? Чак ни у свом најранијем детињству није куповао слаткише за новац који би добио од родитеља, старије браће и сродника, већ је чувао сваку пару. Он никад није пушио, није пио алкохол, нити је излазио у ка-

носи шипеле свог оца, који је за то време спавао. Он сам прича да је свега једанпут био у биоскопу и да се после због тога горко кајао.

Хенри Бич се никад није женио. Упркос свему, он сматра да није тврдица и каже: „Бити штедиша — значи ограничити своје сопствене трошкове, а бити тврдица — значи ограничити трошкове своје жене или других лица“.

Нека је то и тачно, али — то се питају сви енглески листови — каква је корист од такве неумерене штедљивости и чему служе оних шест милиона који су добијени у замену за толико свакодневно ограничавање?

КАКО ЈЕ ПОСТАО НАЗИВ БАРИКАДА

Према тврђењу француског историчара Л'Туа, реч барикада употребљена је први пут 12 маја 1588 године. Тога дана, на врхунцу борбе између хугенота и католика, која се завршила познатом Вартоломејском ноћи, грађани Париза затворили су многе уличне дрвеним бурадима (француски „барик“) напуњеним земљом. По тим бурадима, ове препреке добиле су име барикаде, а касније су тим именом називане све на брзину прављене бране од камена, греда, превртнутих кола или кућног намештаја. Међутим, барикаде као средство одбране биле су познате још у Старом веку. Грађани Сагунта бранили су се иза барикада од Ханибала.

Исто тако, кад је Пир, победивши спартанску војску, продро у Спарту, жене побеђених приморале су га да узмачне

подигаши барикаде које његови војници нису могли да прођу.

Забавник

НАШИХ ДЕДОВА

ПРОРИЦАЊЕ ВРЕМЕНА КОД РАЗНИХ НАРОДА

Знаци по којима се суди кад ће бити кише или такозваног рђавог времена, код разних народа различни су. Немци кажу да ће бити кише кад се голубови купају, кад кокошке једу траве или покушавају да као петао кукуричу, кад зелена џаба креће, ласте ниско лете, кад магарц истеран из штале диже њушку горе и тресе уши, кад се водови играју, кад дим из димњака неће да иде у вис, итд. Талијанци кад петао у невреме кукуриче, кад магарци кијају, силни мрави по земљи у реду миле, рибе из воде скачу; Далматинци кад пчела неће далеко од кошњице, кад гавран гаче; Турци кад муве јако штипају итд. Неке од ових знакова држи и наш народ, а неки су основани на физичким законима (нпр. дим кад се не пење у вис).

ИМА ЛИ КОГА КО ОВО НЕ ВЕРУЈЕ?

О славном Боску приповедају се многа чудеса, која је починио као мађионик. Али ово му је једно од најчудноватијих. У једноме друштву замоле Боска да покаже своју вештину. Он узе кавез са канарином, метне га на прозор, отвори га и пусти тицу да одлети у башту, према се домаћица овоме опирала. Затим заповеди слушкињи да иде у башту, те да донесе тицу; слушкиња оде, али се више не врати. Боско пошаље послужитеља да он донесе канарину из баште. Овај оде, но и он се не врати. На то Боско звикне кроз прозор и гле чуда: канарина долети у собу кроз прозор, држећи једном ножицом слушкињу, а другом послужитеља и унесе их у собу. Има ли кога ко ово не верује?

ДА БИ СЕ ЕТИКЕЦИЈА СПАСЛА

Дански песник Холберг основао је о свом трошку витешку академију у Соролу, те је стога допао те почасти да му је краљ као гост дошао у кућу. Трпеза је већ била постављена, јело донешено и Холберг већ хтеде да чини своју домаћинску дужност, кад се у околини краљевој истакне сумња да ли се може допустити Холбергу, који није био од високог племићког рода него обичан човек, да с краљем при једној трпези једе. Сумња ова после дуже дебате буде узета као основана, те рекосе Холбергу да га не могу пустити за овај сто. Докле се дакле двор о трошку Холберговом за његовим столом частно, дотде је домаћин морао у другој соби сам да једе! Тако је етикеција спасена.

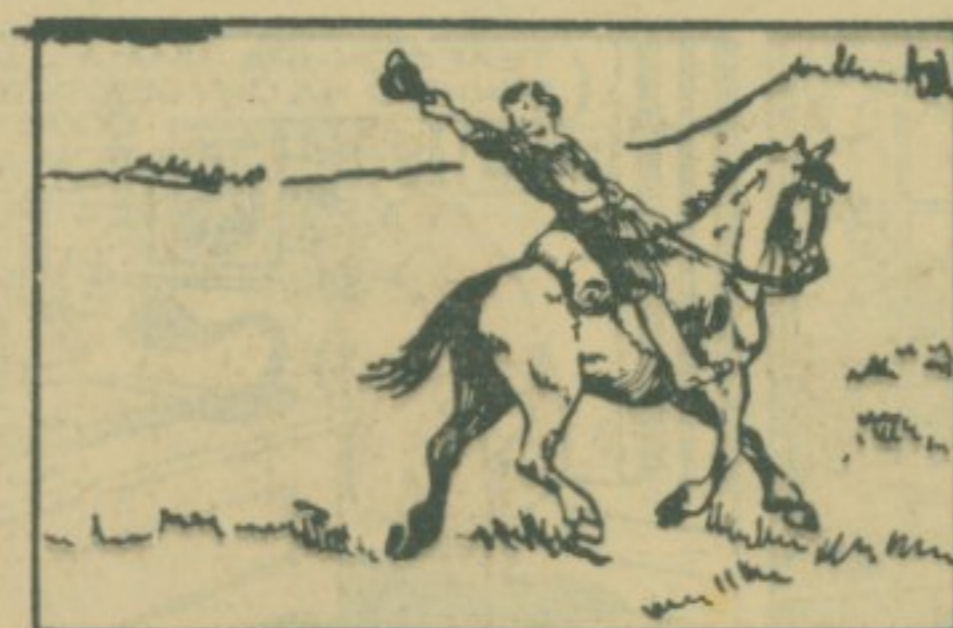
КАД СУ ПОСТАЛИ „ФИАКЕРИ“?

Никола Саваш у Паризу дође године 1650 на ту мисао да неки број кола и коња држи спремане ради издавања под најам. То се публици допадо. А пошто је он становао и држао своја кола у свет-мартинској улици, у гостионици која се звала „Хотел Фиакер“, то се по тој кући и кола назову „фиакери“.

Дун

Цон се баш враћао с њиве кад је гласник писио. Из писма које му је донео видео је да га зову у двор, да чују праву истину о недељима Дунза.

На добром коњу, пуних бисага, Цон је кренуо на далеки пут. Дуго је махао шеширом мајци, сестрама и Стиклесу, који је место њега остао да чува кућу.

Кад је најзад стигао, Цон је извесно време морио да чека док га је примио главни судија Цефси. Његова дужност била је да се стара о реду и миру у целој земљи.

Судија се дуго распитивао о Дунзима, њиховим недељима и о Тому Фагусу, Цономом рођаку, који је некад такође чинио недеља. (Настаће се)

Пилот планинских врхова

Павина на Мон Калму. Затрпано неколико смучара. Дођите брзо! Три минута после овог хитног телефонског позива, пилот Херман Гајгер био је у свом малом авиону који уместо точкава има смучке, а већ после два-двостру кружи је над стрмом, снегом покривеном падином где се несрећа догодила. Лавина се задржала негде око половине падине. С једне стране огромне снежне масе видели су се трагови смучки; на другој страни их није било.

Гајгер је начинио неколико кругова пре но што је открио малу снежну зараван — из авиона није изгледала већа од длана — на коју се спустио. Чланови смучарске екипе за спасавање, који су стигли пре њега, испричали су му да се лавина сручила баш у тренутку кад су се дванаесторица смучара налазила на средини падине. Снежна маса их је поклопила и повукла са собом. Свих дванаест су нађени; десеторица живи, али од њих деветорица тешко рањени. Гајгер је позван да их на своје авиону пренесе до најближе болнице. Његов авион са смучкама није велики и може, поред пилота, да прими само још једног путника. Тога дана Гајгер је још четири пута прелетео од Сиона, своје главне базе, до лавином опустошене падине на Мон Калму и пет пута се спуштао на малу планинску зараван, једва нешто већу од његовог авиона. Петорица рањених смучара били су спасени.

За последње три године швајцарски пилот Херман Гај-

гер спуштао се преко 500 пута на глечере, планинске падине, усеке и заравни швајцарских Алпа. У почетку, пре сваког лета, његова стара мајка проводила је сате у молитви; данас она понекад лети с њим, а исто тако и његова жена и шестогодишњи син.

Херман Гајгер има две дужности: да спасава планинаре настрадале у каквој несрећи и да снабдева планинске куће, разбачане по Алпима, храном, огревом и лековима. Кад један алпиниста доживи несрећу, а ипак остане жив, треба га брзо пренети у болницу, јер вишечасовно мучно ношење низ планину може за њега да буде кобно. Ако Гајгер успе да стигне на време и да се спусти на место несреће, рањеник ће се већ после пола часа наћи у болници. Овај смели пилот спасао је досад преко 300 рањених смучара и алпиниста, а број оних којима је спасао животе доносећи храну и лекове у њихова, лавинама отсечена, насеља и планинске куће, прелази неколико хиљада.

Кад се не налази на задатку, Гајгер је обично крај телефона. Јер телефон — позив помоћ — може сваког тренутка да зазвони. Он је опрезан пилот и никад се не излаже ризику — сем кад је у питању нечији живот. Кад су му тако једног дана јавили да се на Монте Роза догодила несрећа, он је најпре погледао кроз прозор, а затим одговорио да је због рђавог времена немогуће летети.

— Али, морате доћи! Човек је у ужасном стању! — одговорио му је узбуђени глас другог краја жице.

Ниски облаци, из којих су падали помешани киша и снег, лежали су над уском долином Зермат кад се Гајгер дигао на свом авиону. Летео је на висини од близу 5.000 метара, над оштрим планинским врховима обавијеним облацима. Најзад, препознао је кроз облаке једну сенку: врх Вајсхорн. Оријентишући се према њему, полетео је у правцу где је знао да се мора налазити Монте Роза. Стрпљиво је кружио над облацима све док се, после више од једног часа, сива маса под њим није за тренутак раздвојила. Провукао се кроз раздеране облаке и угледао планинску кућу и једног

водича који му је, привезавши марамицу на планинарску секиру, означавао правац ветра. Спустио се.

Повратак с рањеним планинарком остао је у Гајгеровом сећању као страшна ноћна мора. Летео је сад испод облака, кроз уску и кривудаву долину, на висини од свега шеснаест метара. Чинило му се да ће се крила авиона сваког тренутка очешати о камене зидове кањона. Али, рањеник је на време стигао у болницу.

Једном, летећи изнад глечера Кандлер, Гајгер је приметио једног човека како у веома чудном, рекло би се напрегнутом, положају седи на снегу. Поред њега је зјапила огромна

црна рупа. Гајгер је слетео. Човек, један алпски водич, седео је уствари покрај дубоке провалије и, напрежући последње снаге, држао конопца о коме су, доле у бездану, висили један човек и једна жена. Заједничким снагама водич и пилот успели су да их извуку. Тог јутра водич је с та два туриста прелазно преко глечера. Све троје били су везани конопцем. Наједном, човека и жене је нестало: оклизули су се и полетели у провалију. Водич, повучен конопцем, такође је изгубио равнотежу и посрнуо, али је био толико присебан да своју планинарску секиру забије у лед. То га је задржало — и спасло

животе туристима. Сатима је седео тако, држећи конопца о коме су њих двоје висили, немајући снаге да их сам извуче. Херман Гајгер је једини „алпски пилот“, једини који се усуђује да се својим малим авионом спусти на глечер, снежну и стрму планинску косину или минијатурну терасу усечену напред литице. Али, он не жели да задржи за себе овај монопол. Његов авион има двојне командне палице и у последње време Гајгер ретко лети сам: поред њега је обично један од његових ученика, младих швајцарских пилота који се спремају за алпске ваздушне екипе за спасавање.

МАЛЕ ЗАНИМЉИВОСТИ

НАЈДУБЉИ ПЕТРОЛЕЈСКИ БУНАР

Најдубља буштина на свету налази се на једном налазишту нафте у Луизијани, у САД. Она допире до 6.880 метара, али се из ње не добија нафта. На дну овог бунара, широког свега 15 сантиметара, температура износи 275 Целзијевих степени. Најдубљи петролејски бунар који се експлоатише налази се такође у Луизијани. То је Вилкс Ајленд, који је дубок 5.350 метара.

СУПЕР-ПЧЕЛЕ

Један немачки одгајивач пчела у Бад-Голдесбергу, после дугогодишњег методичног рада, произвео је „супер-пчеле“. Укрштањем две расе пчела у току седам генерација, добио је пчелу какву је желео. Ова врста пчела ради више од обичних и, према томе, даје много већи принос меда.

НАГРАДА ЗА УЛОВЉЕНОГ ЛОСОСА

Највећи лосос у Европи уловљен у току 1955 године био је тежак 16 килограма и 200 грама. Срећном ловцу, Французу Лорианту д'Олрону, припала је награда за риболовца која се у Француској додељује сваке године.

ВАПИТ

Вапит је северноамерички јелен који може да буде висок и до 1,60 метар. Мужјак има

велике гранате рогове и може да достигне тежину од 600 килограма. Распрострањен је све до Мексика. Живи у брдским пределима. Сродне врсте овога јелена живе и у Азији (Алтајске Планине).

ДА ОПЕТ БУДЕ ШУМОВИТ

На Исланду се данас влажу велики напори не би ли се та-

мошњој плодној земљи вратиле некадашње дивне шуме, које су тамо постојале у време кад су, у деветом веку наше ере, викинзи открили то острво.

ПИЈАНОЛА

Пијанола је италијанска реч. То је име инструмента који има облик клавира. Овај инструмент механичким путем, сам, свира композиције чија је музика означена на нарочитој хартији. Код пијаноле је могућно помоћу нарочитих направа регулисати и мењати брзину композиције.

ВЕРОВАТИ ИЛИ НЕ...

СТАТУА КОЈА ИМА ДВОЛИКА

На једном тргу у Цербсту, у Немачкој, стоји једна метална средњовековна статуа

која претставља жену са грудвом масла у руци. Једном годишње ова статуа ски да се са свог постоља и на њено место ставља се њена „двојница“ — једна друга метална статуа, верна копија прве. Жена која је, још пре 539 година, позирала за ову статуу захтевала је да се одмах изради дупликат, да се њен метални лик не би уморио од непрекидног стајања.

ФАМИЛИЈА ЈЕДИНАЦА

Тхкардвара, последњи раџа од Бахаре, у Индији, био је последњи потомак једне старе породице у којој су се током 61 генерације рађали само јединци.

ХРАМ МРАКА

У Сравани Белголи, у Индији, постоји један храм посвећен богу — заштитнику мрака. Тај храм држи се стално затворен и три стотине година у њега није продро ни зрачак светлости.

ГОЛИМ РУКАМА

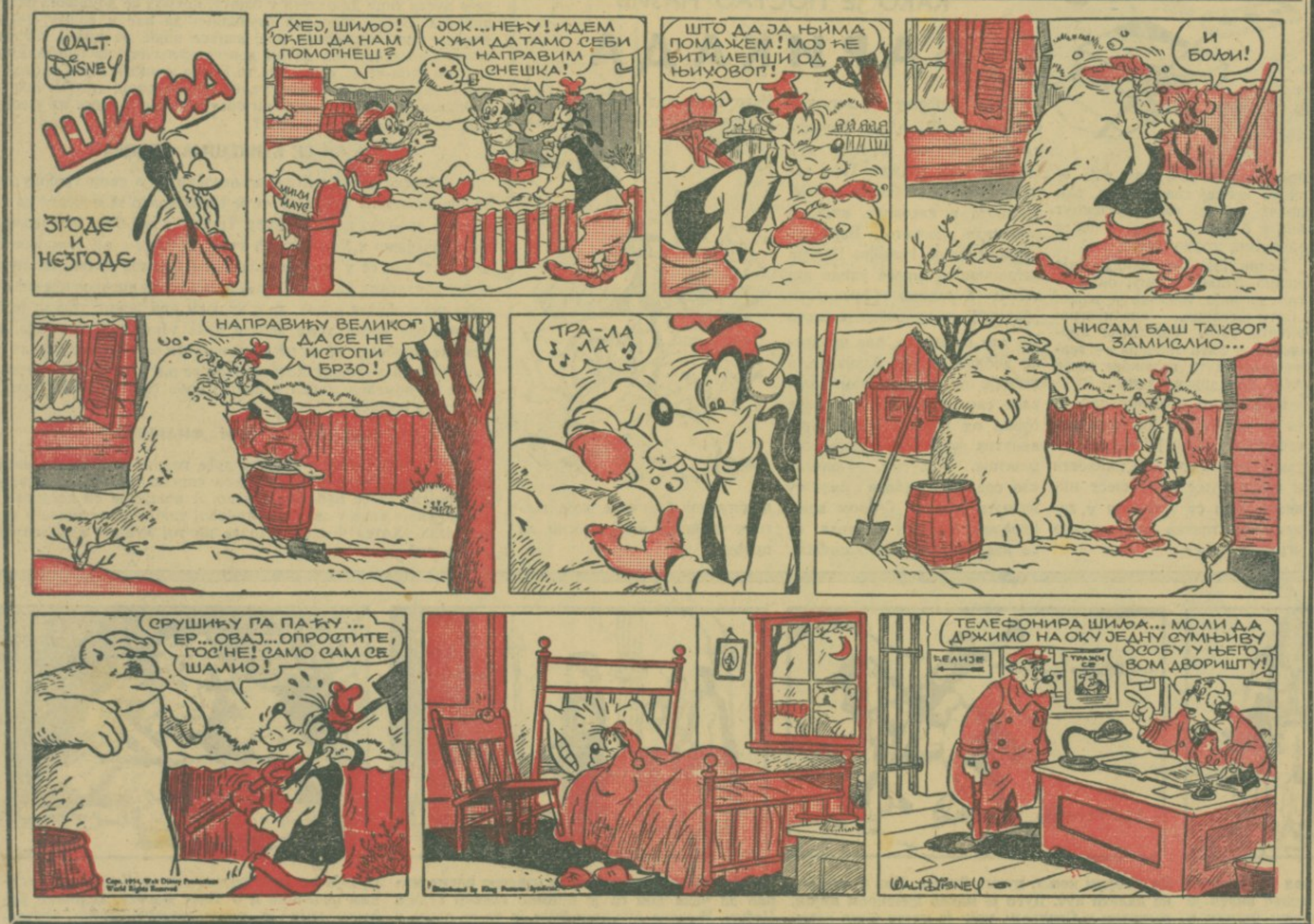
Џон Сарнег из Камтона, у Калифорнији, природно је с неколицином својих пријатеља излет на заједнички закупљеној јаhti. На тридесетак километара од обале, око јаhte су се наједном појавиле летеће рибе. Док су остали излетници посматрали овај за њих несвакидашњи приказ, Сарнег је у једном тренутку успео да голим рукама „упеча“ једну летећу рибу.

ЛУТКЕ-ПРОВОДАЦИКЕ

Кад девојчице у афричком племени Кванјана стигну за удају, њихове мајке обесе им око врата мале дрвене лутке, као знак да су одрасле и да је кућа спремна да дочека просиоце.

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК СТОЈИЉКО СТОЈИЉКОВИЋ, БЕОГРАД, МАКЕДОНСКА 31. — **ИЗДАЈЕ И ШТАМПА** „ПОЛИТИКА“, ШТАМПАРСКО-ИЗДАВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ, БЕОГРАД, МАКЕДОНСКА 31. — **ТЕКУЋИ РАЧУН** БРОЈ 102-Т-82. ПОШТ. ФАХ 124. — **ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:** ГОДИШЊА 700, ПОЛУГОДИШЊА 350 ДИНАРА. ЗА ИНОСТРАНСТВО ГОДИШЊА 1.000, ПОЛУГОДИШЊА 500 ДИНАРА. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЂАЈУ.

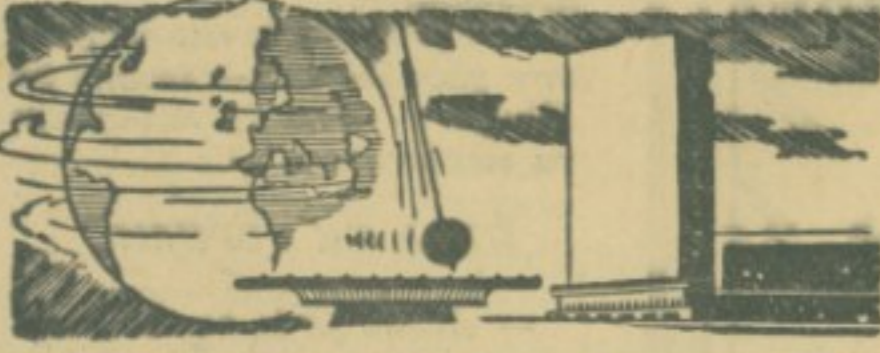

© 1956, Walt Disney Productions. World Rights Reserved.

СВЕ ДОК СЕ ЗЕМЉА ОКРЕЋЕ ОКО СВОЈЕ ОСОВИНЕ

Године 1851. велики француски научник Леон Фуко доказао је на очигледан начин да се Земља окреће. Он је о таваници Пантеона, у Паризу, окачио 63 метра дугу жицу, на чијем је доњем крају причврстио тешко куглице. Стављено у покрет, куглице се услед инерције непрестано клатило у истом правцу, оцртавајући на поду, прекривеном песком, праве линије. Али, пошто се Земља окреће око своје осовине, то се и тло испод жи-

цета окретало, тако да су бразде оцртале зракаст облик — најбољи доказ о окретању Земље.

Да би одала видљиво признање Уједињеним нацијама, влада Холандије одлучила је да у великом предворју зграде Уједињених нација у Њу-јорку постави слично клатно. Полажено клатиће тежило 90 килограма, а висине о челичној жици дуге 18 метара. Буле ће се клатити изнад једног водоравног прстена на коме ће бити урежане ознаке положаја клатна у току 24 сата. Клатно ће добијати потстицај од једног електромагнета и покретаће се „све док се и Земља буде окретала“.

БОРБА ПРОТИВ ПОЖАРА

Из дана у дан, сваких шест минута, улице енглеских градова брује од звона на ватрогасним колима која журе у правцу места пожара. Статистика показује да у Енглеској на сваких хиљаду кућа страда од пожара бар једна зграда водише. Да би се што успешније борили против ових несреће, Институт за научна истраживања и осигуравајућа друштва подигли су у близини Лондона лабораторије за испитивање узрока по-

жара и за изналажење најпогоднијих средстава за њихово брзо гашење. Поред испитивања запаљивости појединих врста грађевинског материјала, научници врше и следеће опште: подижу зграде од 40 до 50 сантиметара висине, затим их запале и, док су у пламену, мере спољну и унутрашњу температуру, утврђују распрострањавање дима, ватрица, итд. Док пламен и дим обавијају макету, пожар се снима на филмску траку. Испитивањем је утврђено да до пожара најчешће долази због лоших електричних инсталација.

ХЕЛИКОПТЕР ЗА ЈЕДНУ ОСОБУ

„Аероцикл“ је име новог саобраћајног средства које узлеће само с једном особом. Уствари, то је хеликоптер с мотором од 44 коњске снаге, с управљачем и уређајима који су веома слични

уређајима код обичног мотоцикла. „Аероцикл“ је снабдевен са четири пловка који му омогућавају да се спусти на воду. Хеликоптер је тежак 90, а може да понесе 135 килограма. Највећа му је брзина 104 километра на час, а радијус дејства 250 километара.

ВЕШТАЧКИ МАНЕКЕН КОЈИ ДИШЕ

Амерички инжењери недавно су начинили манекена који „дише“. Израђена од каучука, ова направа с делимичним обликом људске главе служи за проверавање исправности маски које су намењене заштити радника од радиоактивне прашице у атомским фабрикама. Специјална пумпа тако је уређена да подражава људско дисање. Нарочити филтар постављен је на „лице“ и претставља орган за дисање. Пошто се радиоактивни ваздух пусти да извесно време пролази кроз филтар и маску, филтар се скида и испитује није ли постао радиоактиван. Ако јесте, значи да маска није исправна.

РАДИО-УХОДА

Захваљујући једном новом изуму, војска ће моћи да врши иштурена извиђања непријатељских линија не одлазијући тамо ниједног јединог човека. Штедећи људске животе, моћи ће да се за свега десетак минута са знам непријатеља помоћу малог авиона којим се управља са земље путем радио-таласа. Један нарочити фотографски апарат брзим снимањем „бељежи“ податке на широком простору бојног поља. Авиону се може додати и филмска камера. Апаратима за снимање рукује се такође помоћу радио-таласа.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

МОРСКА ВОДА КАО ПОГОНСКО СРЕДСТВО

Један проналазач из Калифорније начинио је заиста необичан бродић. То је уствари играчка, дуга око 25 см, којој као погонско средство служи морска вода. На доњем делу бродића, на кориту, налазе се три електроде. Спољне електроде су од цинка обложеног никлом, док је средња електрода начињена од мешавине угљена и графита. Слана морска вода служи као електролит и даје довољно електричне енергије за мали електромотор који покреће пропелер. Чим се чамац спусти у морску воду, пропелер се одмах стане окретати брзином од 750 обртаја на минут и бродић почне да се креће.

УМЕСТО ЗА ГОДИНУ — ЗА ЧЕТИРИ ДАНА

Једна ретка врста печурке, којој је потребна читава година дана да порасте, израсла је за само четири дана у универзитетској лабораторији у Си-ракузи (САД). Печурке су држане у течности с доста азота, која је стално била у покрету. Сличан метод употребљава се и за културу антибиотика.

„ГЛАС АТОМА“

Лекари су одавно тежили да сазнају како крвоток доводи хранљиве састојке, затим на који начин брани организам од заразе и како сам оболева. По мишљењу неких америчких лекара, та се давна жеља већ остварила, пошто је атомска енергија дала извесним природним елементима „глас“, и то на тај начин што је од њих начинила радиоизотопе.

Радиоизотопи, који претстављају важне мирнодопске производе атомске енергије, уствари су обични елементи или материје — например гвожђе, кобалт или јод — који су издвојени из атомске енергије у нуклеарној реактору постали радиоактивни. Зрачење које они одашиљу претставља њихов „глас“, јер се он може открити помоћу инструмената за де-

тежињу. Данас лекари уводе радиоизотопе јода, гвожђа и других елемената у крвоток. Њихово кретање може да се прати и на тај начин да се утврди рад крвотока, а исто тако може се утврдити место обољења и његова природа. Иначе, радиоизотопи се све више употребљавају за лечење обољења крви.

НЕОБИЧНА РИБА

Један Американац добио је за свој акваријум необичну рибу. Она има неколико назива. „Једнорога риба“ зову је зато што на леђима има пераје у облику рога. Називају је и „риба-хеликоптер“, јер може да се креће горе и доле, лево и десно. Зову је, најзад, и „риба-турпија“, зато што има необично грубу кожу. Кожа јој се често употребљава за кресање жижица.

КОКОШКЕ — „ПУШАЧИ“

Да би проучавао утицај дувана на развијање рака у плућима, један шкотски лекар вршио је опите на разним животињама, привикавајући их на дувански дим. Мишеви и њима слични сисари нису никако могли да се привикну на дим од цигарете, можда и стога што су се стално кретали у диму, док човек приликом пушења удише и чист ваздух. Но, најзанимљивије је то што се перната живина показала као пријатељ дувана. Овај лекар чак је научио једну кокошку да сваког другог дана попуни по пола цигарете. Ово је трајало неколико месеци и кокошка није показивала никакве знаке негодовања.

ПУСТИЊА КОЈА НЕСТАЈЕ

Један велики предео у Мексику који је за последњих 400 година био пустиња, сада је сав прекривен зеленом травом. На неким местима је слој плодне земље дебео 4 до 5 сантиметара. До овога је дошло услед тога што је последњих година почело да пада више кише, те се вулканска лава, којом је овај предео био прекривен, постепено уситнила у хумус. Томе су доста допринели и зимски снегови и мразеви.

ДА БИ ПОВРЋЕ БИЛО ЗАШТИЂЕНО...

По мишљењу неких америчких научника, неће проћи дуго времена па ће бити могућно да се атомско зрачење употреби и за заштиту поврћа. Иначе, поврће ће бити изложено зрачењу, које ће уништити проузроковаче биљне заразе, па ће поврће моћи да остане дуже времена у магацинима а да се не поквари. Зрачење се већ сад успешно употребљава против клицања црног лука и кромпира. Научници сматрају да ће оно бити примењено и против болести другог поврћа. Одређене дозе атомског зрачења могу да спрече размножавање кромпирове златице, инсекта који уништава хромпир.

МАЈМУНИ СЕ БРЗО РАЗВИЈАЈУ

Један амерички психолог, професор Универзитета у Висконсину, проучавао је новорођене мајмуне и дошао до занимљивих открића. Он је, наравно, установио да се млади мајмунци могу васпитавати већ од прве недеље старости, а кад напуне 20 дана показују видне знаке разумевања, који су потпуно независни од нагонске потребе за једом или пићем. Иначе, пун узраст мајмунци достигну тек после две и више година. Мајмунчићи с којима су прављени ови опити били су одмах по рођењу одвојени од својих мајки.

МАМИЛАРИЈА

Мамиларија је дугочврна биљка. Стабло јој је сочно, а има лопаст или издужен облик. Неке мамиларије имају гране, а неке не. Ове последње имају групичне бољди. Цвет им је леп, често црвен или жут. Плод је крупна бобица. Око 200 врста мамиларије расте у степским и пустињским пределима Северне Америке и Западне Индије. Многе врсте ове биљке гаје се као украсне по стакларама и домовима.

Јестели већ ичилига...

...пре усвајања грчке религије, стари Римљани имали су многе домаће богове. За све предмете и све послове у свакодневном животу постојало је нарочито божанство. Тако је чак и главни канал за одвођење нечистоће у Риму (клоака максима) имао свог бога. Обарање једне шуме било је под заштитом четири божанства: Деферунда је била богиња обарања дрвета, Комоланда тестерисања, Коинквенда пепања, а Адоленда сагоревања дрвета.

...роман је првобитно било свако књижевни дело, у прози или стиху, писано на

народном језику у земљама где су се говорили романски језици. Сва ова дела била су углавном забавна, док су научни списи и закони били на латинском. Тек много касније реч роман дошла је своје данашње значење.

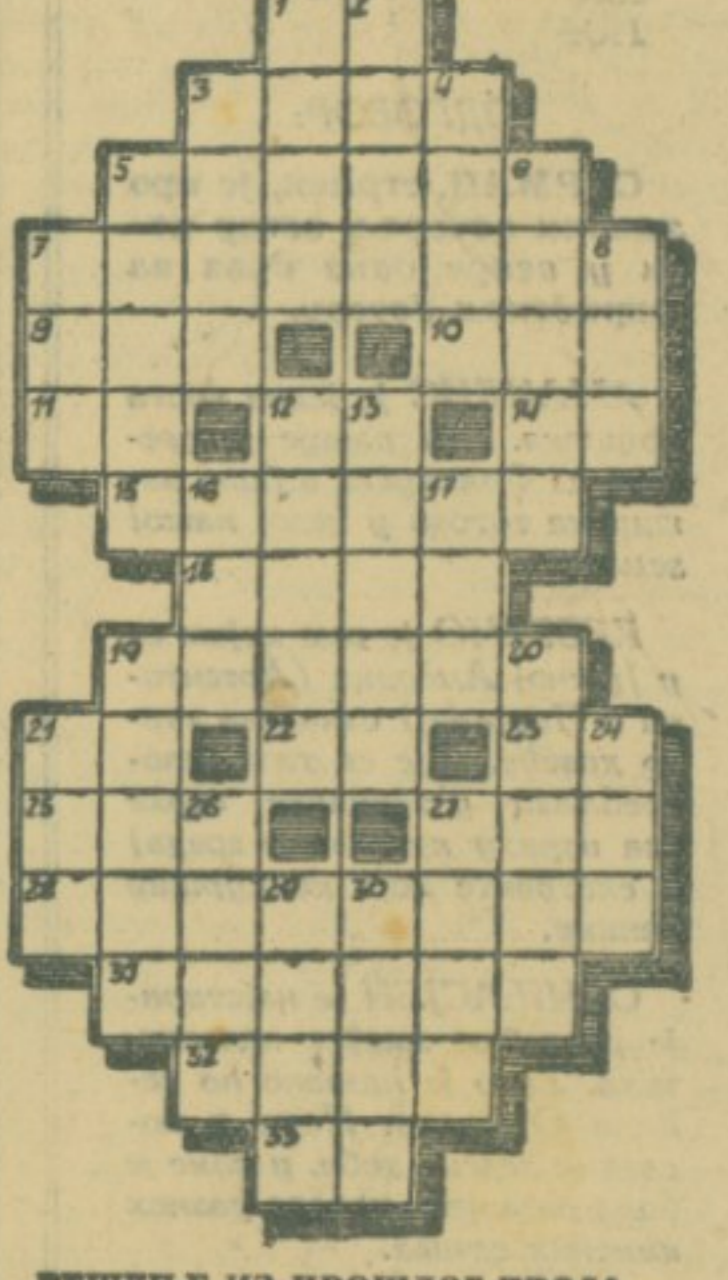
...у многим бразилјанским градовима велики мрави који се зову цикодомес, као и једна нарочита врста скакаваца, продају се печени по улицама, као некад код нас кестење.

ларско знање путујући од места до места. То су били такозвани „путујући пчелари“ или „уљари“.

Водоравно: 1) хемиски знак за сребро; 2) индоеврска формација; 3) река у Азији; 4) грчки филозоф из 6 века пре наше ере; 5) лична заменица; 6) сужањ; 7) уштина речца; 8) минијатурни српског сликара из 19 века; 9) богиња правде код старих Египћана; 10) антички град у Малој Азији; 11) конопач за хватање животиња; 12) епске песме; 13) лична заменица; 14) мера за површину; 15) показна заменица; 16) осовина; 17) једна Корнејева драма; 18) италијански песник из 14 века; 19) јаруга измиена текућом водом; 20) богиња пролећа код старих Словена; 21) шта (чакански).

Усправно: 1) предворје; 2) презиме норвешког композитора из 19 века; 3) слово грчке азбуке; 4) бог љубави у римској митологији; 5) лек против маларије; 6) мизис; 7) крајња тачка земљине осовине; 8) грубо сукно; 9) музичка лествица; 10) врста грађевинског валика; 11) црна крета; 12) један халогени елемент; 13) врста украса; 14) полуострво у Грчкој; 15) тешко датно оружје; 16) похвална песма; 17) коралски спруц; 18) један пакар; 19) врста спортисте; 20) једна Вердијева опера.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

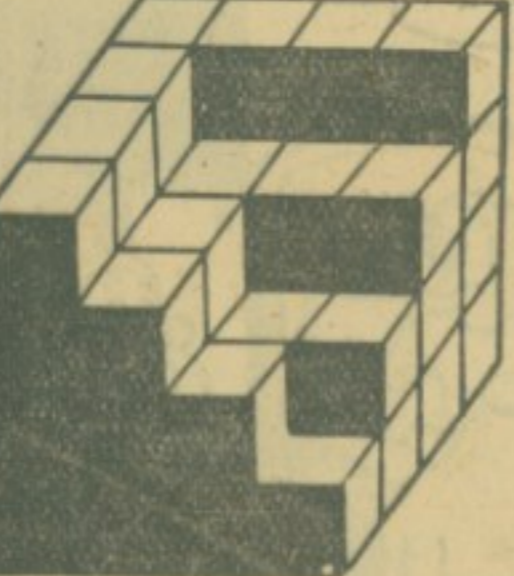
Водоравно: 1) Об; 2) Анам; 3) гвашак; 4) Ири; 5) кор; 6) туш; 7) бора; 8) Ап; 9) увек; 10) Аљехин; 11) улан; 12) обичај; 13) обел; 14) ак; 15) Саван; 16) ода; 17) али; 18) соп; 19) Алачио; 20) Адам; 21) ај.

Усправно: 1) она; 2) баш; 3) ариш; 4) маховина; 5) група; 6) корен; 7) Ита; 8) рак; 9) бак; 10) Бубовија; 11) Елида; 12) обала; 13) Јалдо; 14) ода; 15) хам; 16) осам; 17) ода; 18) чај.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

Колико има коцана?

Покушајте да утврдите тачан број коцана које сачињавају ову фигуру. Морате при том бити пажљиви и стрпљиви. Кад будете готови, проверите да ли сте тачно избројали: фигура коју видите на слици састављена је од педесет коцана.

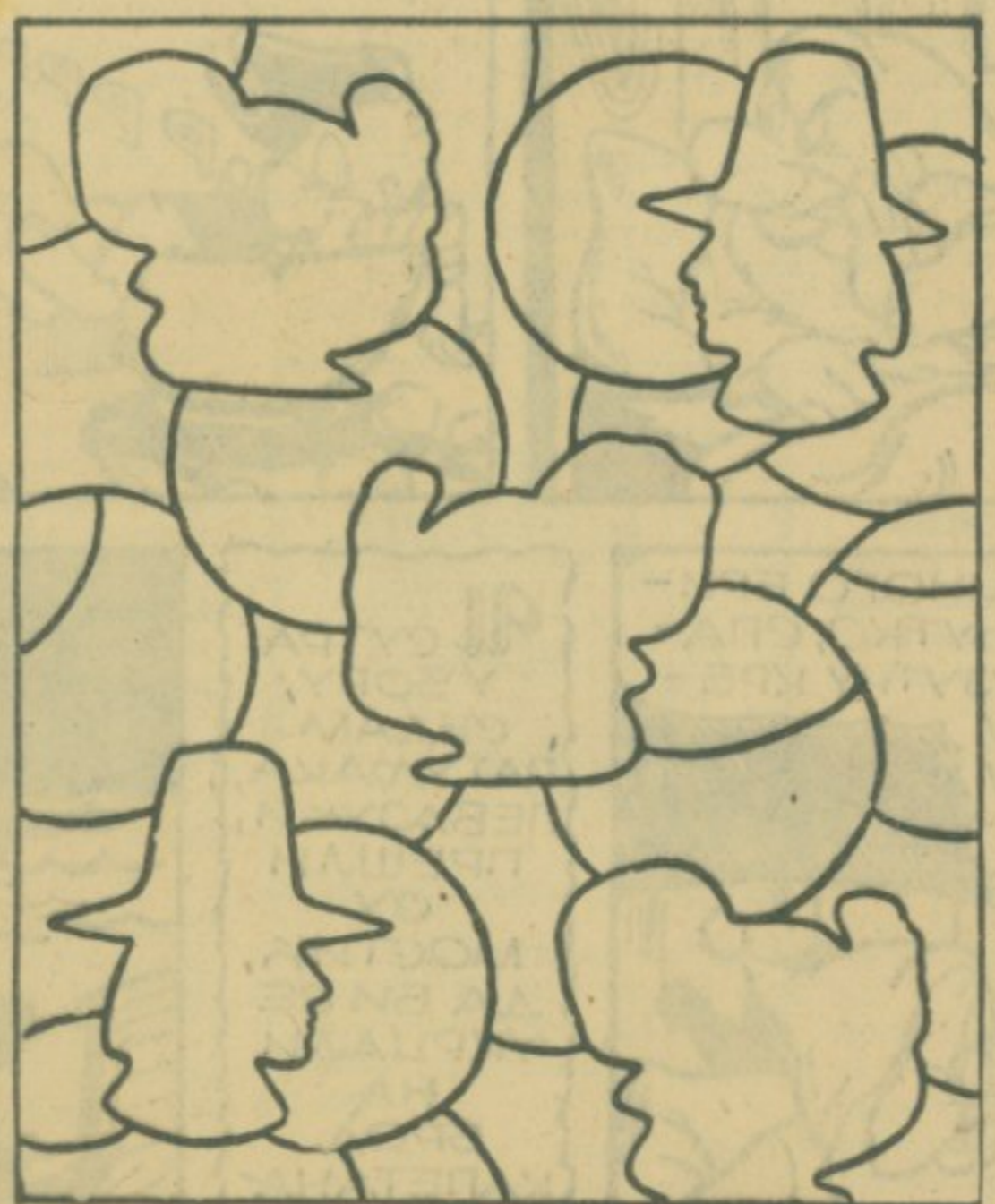
Магични квадрат

Ево једног замашеног али забавног посла. Покушајте да попуните бела поља разним бројевима, али тако да се по-

41 18 25
14 16 23
19 21
15 17 24
22 13 20

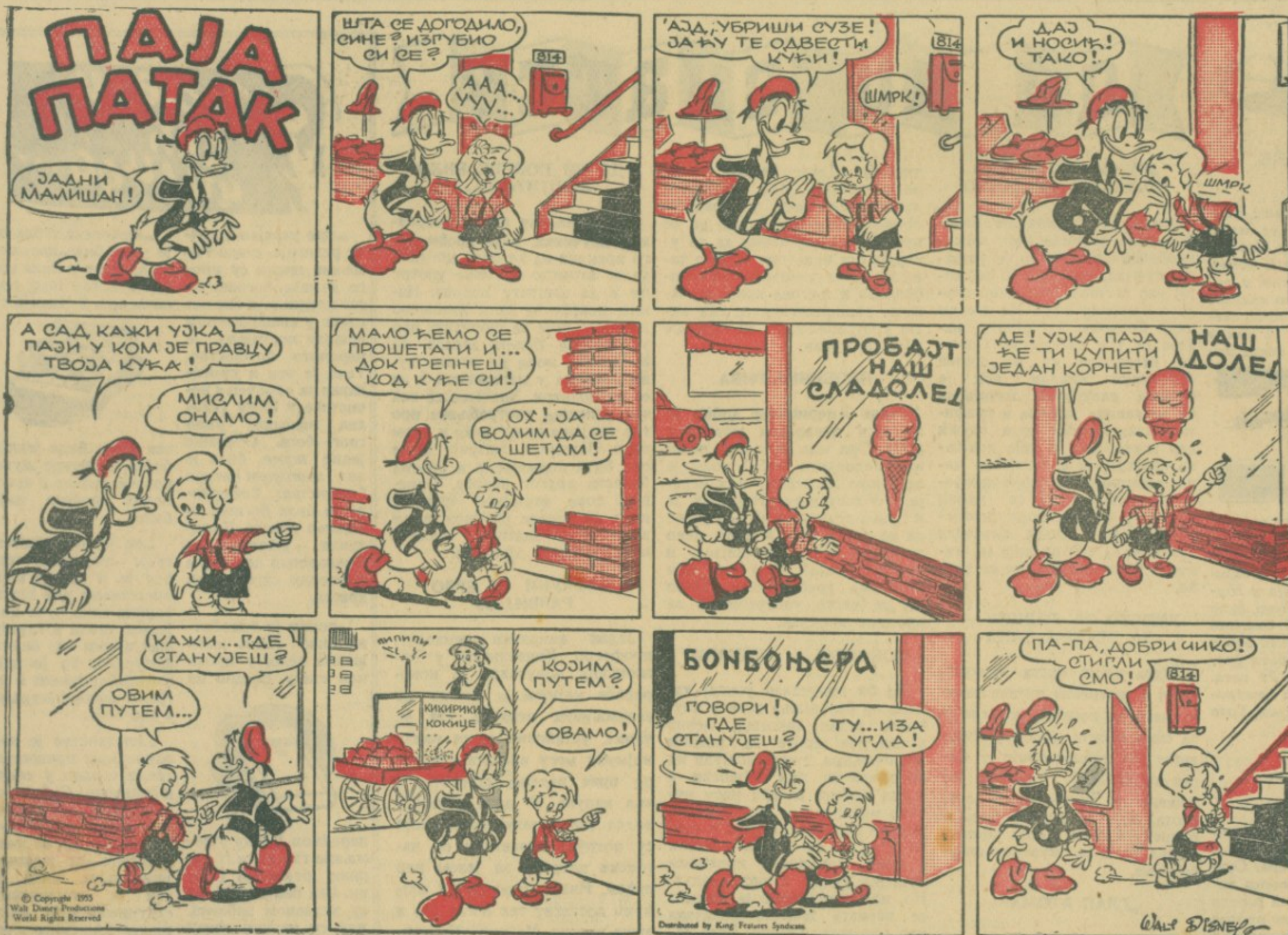
тикално, аутоматски добијате збир 65 и дијагонално. Ако нисте успели да пронађете бројеве који лају траже ни збир, ми ћемо вам рећи

ИЗАБЕРИТЕ ДОБРЕ БОЈЕ

Да бисте приликом решавања овог задатка, потребно је да нађете три различито обојене оловке: плаву, зелену и жуту, на пример. Сваку фигуру тре-

ба различито обојити, и то тако да све суседне површине такође буду различито боје. Пре него што почнете да бојите слику, направите неколико проба на некој хартији.

Ква Ква!
УРЕЂУЈЕ ПУТЕМ

НЕЗНАЛИЦЕ

— Кад будеш пошао на пут, седи у неки од вагона у средини. — саветује Хорације Шиља. — Знаш, за време судара увек највише страдају први и последњи вагон у композицији.

— Па зашто те вагоне уопште уколчавају? — зачуди се Шиља. — Баш су незналице ти железничари!

ПЕРА СЕ УВРЕДИО

— Докле ћу ја да се пењем на пети спрат да бих добио натраг новац који сам вам позајмио? — довикује један од многобројних поверилаца Пери Ждери.

— А да ви можда не мислите да ћу због вас да узем стан у партуру? — увреди се Пера.

ЗНА ОН РАЧУН

На часу математике учитељ пропитује Влају:

— Претпоставимо да ти је ујак дао хиљадарку и послао те да купиш килограм пиринча који стаје 200 динара. Колико ћеш новца вратити кући?

— Ништа!

— Како ништа?

— Па тако. Бакалнику већ дугујемо 800 динара.

Рођи се
ОДГОВОР
шачањ

СТРМАЦ је: надимак планина врста ветра накит

АМАНЛИС је: воће град у Малој Азији тропско шибље име средњовековног романа

КЕБРАЧО је: музички термин врста дрвета град у Италији стари плес

ОРИЊАСЈЕН је: врста цвећа планински врх у Алпима лука у Француској геолошко доба

ЛИСТ „ПРИЈАТЕЉ СРПСКЕ МЛАДЕЖИ“ почео је да излази:
1856
1893
1866
1904

ОДГОВОР:

СТРМАЦ, стрмен, је пролазни вечерњи ветар који у ведре дане дува на Охридском Језеру.

АМАНЛИС је једна врста крушака. Још раније је увезена из Француске и била раширена готово у целој нашој земљи.

КЕБРАЧО је име којим се у Јужној Америци (Аргентина и Парагвај) означава тврдо дрвеће, које се тамо употребљава у техничке сврхе (за израду прагова и греда) и екстракте који конкуришу танину.

ОРИЊАСЈЕН је најстарије раздобље млађег палеолита. Тако је названо по пећини Орињаку. Пада у последње ледено доба, у коме је била развијена израда разних камених сечива.

ЛИСТ „ПРИЈАТЕЉ СРПСКЕ МЛАДЕЖИ“ је први српски дечији лист. Излазио је у Сомбору 1866 и 1867. Уређивао га је Никола Букићевић.

WALT DISNEY'S

СЕДАМ ПАТУЉАКА

и

ГУСАР

У СУТРА У ЗОРУ, СЕДАМ ПАТУЉАКА, ПЕВАЈУКИ, ПРЕШЛИ СУ МОСТИЋ, ДА БИ СЕ УКРЦАЛИ НА БРОД КАПЕТАНА ЖУТОГ КЛУНА...

